

Asia: VN/14348/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Hammaslääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua suun terveydenhuoltoa merkittävästi koskevasta asiasta. Julkisen talouden tilanne on haasteellinen, mutta asiakasmaksujen nosto yhdessä hoitotakuun pidentämisen kanssa kohdistuu nimenomaan heikommassa asemassa oleviin. Tämä rapauttaa hyvinvointiyhteiskunnan periaatteita, ja saattaa entisestään jyrkentää väestöryhmien välisiä terveyseroja.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa hyvinvointialueet tullevat nostamaan asiakasmaksut enimmäismääriin, etenkin kun alueiden rahoitusta vähennetään esitetyn uudistuksen johdosta.

Perusterveydenhuollossa suun terveydenhuollon asiakasmaksut ovat jo tälläkin hetkellä huomattavan korkeat. Kun perusterveydenhuollossa kotitalouksien maksuosuus on ollut noin 6 prosenttia ja erikoissairaanhoidossa alle 5 prosenttia, suun terveydenhuollossa asiakasmaksurahoituksen osuus on ollut edellisiin verrattuna suuri; kotitaloudet ovat kattaneet noin 30 prosenttia kustannuksista (täysi-ikäisten palveluissa noin 40 %). Suun terveydenhuollon palveluita ei juurikaan ole saatavilla työterveyshuollon kautta.

Nyt esitetyt korotukset asiakasmaksuihin (perusterveydenhuolto 22,5 % ja erikoissairaanhoido 45 %) ovat suun terveydenhuollossa merkittäviä. Täten ei voida puhua hallitusohjelman mukaisesta "maltillisesta" korottamisesta. Hallitusohjelmaan on niin ikään kirjattu, etteivät maksut saa muodostaa estettä palveluiden saamiselle. Tosiasiassa jo tällä hetkellä moni pienituloisista tai heikoimmassa asemassa olevista ei suun terveydenhuollon korkeiden maksujen vuoksi hakeudu tarvittavaan hoitoon. Tämä johtaa ongelmien pahentuessa päivystyksen ja erikoissairaanhoidon tarpeen kasvuun ja sitä myötä kustannusten lisääntymiseen.

Tutkimusten perusteella suun sairaudet ovat yleisimpiä alemmissa tuloluokissa ja nyt esitetty asiakasmaksujen korotus lisää eriarvoisuutta entisestään. Hoitamattomat suun sairaudet voivat edesauttaa muiden sairauksien puhkeamista ja etenemistä. Suun sairauksien oikea-aikaisen hoidon laiminlyönti taloudellisten syiden vuoksi tulee lopulta maksamaan yhteiskunnalle enemmän kuin mikä on asiakasmaksujen korotuksesta saatu hyöty.

Itse esityksessäkin on arvioitu, että niiden potilaiden määrä erityisesti pienituloisten keskuudessa, joilla voisi seurata vaikeuksia selvitä asiakasmaksuista, kasvaisi. Kirjaus ”kannustetaan hyvinvointialueita vapauttamaan pienituloisimmat kustannuksista” ei vielä takaa, että näin kävisi ja jää käytännön osalta epäselväksi. Se, että maksukattoa ei koroteta, on positiivista, mutta on huono käytäntö, että potilaan tulee itse pitää huolta maksukatton ylittymisen seurannasta.

Lopuksi Hammaslääkäriliitto toteaa, että suun terveydenhuollon ehkäisevään hoitoon kuuluvat toimenpideluokituksen SC-ryhmän suun terveyden edistämisen toimenpiteet tulee säätää maksuttomiksi.

Lausuntonne todistuksista ja lausunnoista perittävistä asiakasmaksuista.

Huom! tämä kysymys on osoitettu ensisijaisesti hyvinvointialueille. Todistuksista ja lausunnoista perittävien asiakasmaksujen jatkovalmistelua varten hyvinvointialueita pyydetään tuottamaan valmistelun tueksi tietoa hyvinvointialueen antamien todistusten ja lausuntojen määristä sekä niistä saatavista asiakasmaksutuloista. Samalla mahdollisuuksien mukaan pyydämme tietoa alla olevasti eriteltyinä:

- Lääkäriinlausunnot ajokorttia varten
- Lääkäriinlausunnot aselupaa varten
- Muut säädöspohjaiset lausunnot ja todistukset (jos tieto jo koottuna)
- Muut (ei-säädöspohjaiset) todistukset (jos tieto jo koottuna).

Lisäksi hyvinvointialueita pyydetään arvioimaan todistuksista ja lausunnoista perittävän asiakasmaksun nykyisen enimmäismäärän suhdetta todistusten/lausuntojen tuottamisen kustannuksiin (maksujen kustannusvastaavuus).

Tietoa tarvitaan, jotta todistuksista ja lausunnoista perittävän maksun enimmäismäärään valmisteltavan korotuksen vaikutukset hyvinvointialueen rahoitukseen voidaan arvioida hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla.

-

Savanheimo Nora
Suomen Hammaslääkäriliitto ry